

Theoretical Philosophy Forum

Monday 4:00 PM Room 226 Múzeum krt. 4/i, Budapest

Web site: <http://philosophy.elte.hu/tpf>

Contact: *László E. Szabó* (organizer) leszabo@philosophy.elte.hu

The Forum is open to everyone, including students, visitors, and faculty members from all departments and institutes! The 60 minute lecture is followed by a 10 minute break and a 30-60 minute discussion. The language of presentation is English or Hungarian.

February 2009

16 February 4:00 PM Room 226

Gábor Kutrovátz

Department of History and Philosophy of Science, Faculty of Science, Eötvös University, Budapest

Szakértelem és meta-szakértelem a tudományban

(Expertise and Meta-expertise in Science)

A szakértőiség kérdése központi jelentőségű a mai tudománytanulmányok (science studies) számára. A tudomány és nyilvánosság kapcsolatára irányuló kutatások az elmúlt években túlléptek az ún. deficit-modell előfeltevéseinek tudatosításán és explicit kritikáján, és új fogalmi tereket vázoltak, amelyekben az "aktív tudós/ismeretterjesztő - passzív laikus befogadó" viszonyt felváltják a szakértőiség kultúrájára jellemző társas mintázatok. Nemcsak a laikus kényszerül arra, hogy számos, a hétköznapi döntéshelyzetek szempontjából releváns kérdés kontextusában tudományos szakértőket azonosítson és összemérjen, hanem gyakran a politikai, gazdasági, vagy jogi döntéshozók is tudományos szakértőket vonnak be a saját szakértelmük tartományának diskurzusába, vagy akár a tudományon belüli interdiszciplináris projektek is felfoghatók ezoterikus szakterületek szakértőinek kollaborációjaként.

Nem meglepő, hogy ma sorra jelennek meg a szakértelem természetével kapcsolatos episztemológiai, fenomenológiai, szociológiai vagy éppen pszichológiai cikkek, kötetek. A számos megközelítés közül talán a SEE (studies of expertise and experience) tekinthető a legsikeresebbnek, melynek keretei között Collins, Evans és mások azt vizsgálják, hogyan jelennek meg a szakértőiség különböző formái a tudományhoz kapcsolódó társadalmi interakciókban. A szakértelem formáinak klasszifikációja a "szakértelem periódusos rendszerét" eredményezi, amely számos érdekes megkülönböztetést alkalmaz. Ilyen például az a feltevés, mely szerint a szakértőiség kérdésének alapvető sajátossága, hogy a szakértők azonosítása maga is egyfajta szakértelmet kíván, amelyet a szerzők meta-szakértelemnek neveznek. A fogalom alkalmazásának spektruma a racionális érvelésekre való "ösztönös" érzékenységtől a tudományos szakpublikációk elbírálásának készségéig tart, és alapvető fontossággal bír minden episztemikus kultúra számára, így például a tudomány (belső és külső) kommunikációs mintázatainak és lehetőségeinek szempontjából.

Előadásomban (1) felvázolom a szakértőiség alapproblémáját a fenti megjegyzések bővebb kifejtésével, majd (2) röviden összefoglalom a legjellemzőbb megközelítéseket. Ezután (3) részletesebben kifejtem a SEE-modellt, különös tekintettel a meta-szakértelem fogalmára, majd (4) megpróbálok néhány ponton kritikát fogalmazni meg vele szemben.

23 February 4:00 PM Room 226

Ferenc Csatári

Department of Logic, Institute of Philosophy, Eötvös University, Budapest

Az egytől az omegáig – fejezetek a számfogalom történetéből

(From '1' to 'ω' – selected topics from the history of arithmetic)

Röviden áttekintjük a számok (számkörök) történetének egy-egy fontosabb fejezetét. Megállapítjuk, hogy egyáltalán nem triviális, mi az, amit számnak tekintünk; a matematika mai számfogalma (és tőle nyilván nem függetlenül hétköznapi számfogalmunk) hosszú, verítékes történeti fejlődés eredménye.

Ezután megvizsgálhatjuk, bír-e mindez valamilyen tanulsággal – s ha igen, milyennel – a matematikai objektumok státuszával kapcsolatos esetleges elkötelezettségeinkre nézve.

The scope of the Forum includes all aspects of **theoretical philosophy**, including: logic and philosophy of formal sciences / philosophy of science / modern metaphysics / epistemology / philosophy of language / problems in history of philosophy and history of science, relevant to the above topics / particular issues in natural and social sciences, important for the discourses in the main scope of the Forum.